

ODPOVĚDI NA OTÁZKY, TÝKAJÍCÍ SE NĚKTERÝCH ASPEKTŮ NAUKY O CÍRKVI

Úvod

II. vatikánský koncil v dogmatické konstituci *Lumen gentium* a v dekretech o ekumenismu *Unitatis redintegratio* a o východních Církvích *Orientali Ecclesiarum* přispěl rozhodující měrou k hlubšímu porozumění katolické eklesiologie. Papežové také přispěli k prohloubení tohoto tématu praktickými směrnicemi: Pavel VI. encyklikou *Ecclesiam suam* (1965) a Jan Pavel II. encyklikou *Ut unum sint* (1995).

Následné úsilí teologů, směřující k lepšímu vysvětlení různých těchto eklesiologických aspektů dalo podnět k velkému rozkvětu literatury o této věci. Tematika se tedy vyjevila jako velice plodná, ale někdy měla zapotřebí určitého upřesnění a záchytných bodů jako deklarace *Mysterium Ecclesiae* (1973), dopis biskupům katolické Církve *Communione notio* (1992) a deklarace *Dominus Jesus* (2000). Všechny je publikovala Kongregace pro nauku víry.

Šíře argumentu a novost mnoha témat nadále vyvolávají teologickou reflexi, která nabízí stále nové příspěvky ne vždycky imunní před mylnými interpretacemi, které vzbuzují podiv a pochybnosti, z nichž na některé byla upozorněna Kongregace pro nauku víry. Ta předpokládá globální katolickou nauku o Církvi a má v úmyslu na ně odpovědět upřesněním autentického významu některých eklesiologických výroků učitelského úřadu, kterým v diskusi hrozí, že budou pochopeny špatně.

ODPOVĚDI NA OTÁZKY

I.

První otázka: *Změnil II. vatikánský koncil předcházející nauku o Církvi?*

Odpověď: II. vatikánský koncil neměl v úmyslu tuto nauku změnit a ani ji nezměnil, nýbrž ji pouze rozvinul, prohloubil a zešíroka vyložil.

Právě to vyjádřil s krajní zřejmostí Jan XXIII. na začátku Koncilu [1]. Pavel VI. to potvrdil [2] a takto to vyjádřil během promulgace konstituce *Lumen gentium*: "Zdá se, že nelze učinit lepší komentář, než říci, že tato promulgace na tradiční nauce opravdu nic nemění. To, co chtěl Kristus, chceme my také. To, čím byl, zůstává. To, co po staletí Církve učila, učíme my také. Jen to, co bylo jednoduše prožito, je nyní vyjádřeno; to, co bylo nejisté, je zřejmé; to, co bylo rozjímáno, diskutováno a bylo částečně kontroverzní, dostává nyní klidnou formulaci" [3]. Tento úmysl chtěli biskupové opakovaně projevovat a uskutečňovat [4].

II.

Druhá otázka: *Jak má být chápáno tvrzení, podle kterého Kristova Církve subsistuje v katolické Církvi?*

Odpověď: Kristus ustanovil na zemi jedinou Církve a založil ji jako viditelné a duchovní společenství [5], které již od svého počátku a v průběhu dějin vždy existuje a bude existovat, a v níž jediné zůstaly a zůstanou všechny ty prvky, které sám Kristus ustanovil [6]. "To je jediná Kristova církev, kterou vyznáváme ve Vyznání víry jako jednu, svatou, katolickou a apoštolskou." Tato církev, ustanovená a uspořádaná na zemi jako společnost, subsistuje (uskutečňuje se) v katolické církvi a je řízena Petrovým nástupcem a biskupy ve společenství s ním" [7].

V dogmatické konstituci *Lumen gentium* [8] je subsistence ona trvalá historická kontinuita a stálost všech Kristem ustanovených prvků v katolické církvi, v níž konkrétně spočívá Kristova Církve na této zemi.

Podle katolického učení tedy lze tvrdit, že Církve Kristova je přítomna a působí v Církvích a církevních společenstvích, které ještě nejsou v plném společenství s katolickou Církví, vzhledem k prvkům posvěcení a pravdy, které jsou v nich přítomny [9], ale slovo "subsistuje" může být připisováno výlučně samotné katolické Církvi, poněvadž se vztahuje právě na poznámku o jednotě vyznávané ve Vyznání víry (Věřím ... církev jednu); a tato "jedna" Církve subsistuje v katolické Církvi [10].

III.

Třetí otázka: Proč je použit výraz "subsistuje" a nikoli jednoduše slovesný tvar "je"?

Odpověď: Užítí tohoto výrazu, který indikuje plnou totožnost Církve Kristovy a katolické Církve, nemění nauku o Církvi; nicméně nalézá svůj pravý důvod ve skutečnosti, že vyjadřuje jasněji, jak je mimo její organismus "mnoho prvků posvěcení a pravdy", "které jako dary vlastní Kristově Církvi vybízejí ke katolické jednotě [11].

"Proto tyto odloučené církve a společnosti i přes nedostatky, které na nich podle našeho přesvědčení lpí, rozhodně nejsou bez významu a váhy v tajemství spásy, jejichž účinnost se odvozuje z plnosti milosti a pravdy, která byla svěřena katolické Církvi" [12].

IV.

Čtvrtá otázka: Proč II. vatikánský koncil přepisuje jméno "církve" východním Církvím odloučeným od plného společenství s katolickou Církví?

Odpověď: Koncil chtěl přijmout tradiční užítí tohoto názvu, "jelikož tyto církve, i když odloučené, mají pravé svátosti a především vlivem apoštolské posloupnosti, mají kněžství a eucharistii, které je s námi dosud těsně pojí" [13], zasluhují titul "místní či partikulární církve" [14], a jsou nazývány sesterskými církvemi katolických partikulárních Církví [15].

"Slavením eucharistie Páně se tak v těchto jednotlivých církvích buduje a roste Boží církve" [16]. Poněvadž však společenství s katolickou církví, jejíž viditelnou Hlavou je římský biskup a Petrův nástupce, není nějakým vnějším doplňkem partikulární církve, ale jeden z jejích vnitřních konstitutivních principů, vyznačuje se status těchto partikulárních církví, jak se nazývají ona ctihodná křesťanská společenství, přesto určitým nedostatkem [17].

Z druhé strany, pak vlastní univerzalita Církve, řízená Petrovým nástupcem a biskupy, jež jsou s ním ve společenství, kvůli rozdělení křesťanů naráží v dějinách na překážku svého plného uskutečnění [18].

V.

Pátá otázka: Proč texty koncilu a následujícího učitelského úřadu nepřipisují titul "církve" křesťanským společenstvím, která vznikla během reformace v 16. století?

Odpověď: Protože podle katolické nauky, tato společenství nemají apoštolskou posloupnost ve svátosti svěcení, a proto postrádají bytostně konstitutivní prvek bytí Církve. Zmíněná církevní společenství, která zvláště v důsledku absence služebního kněžství nezachovala pravou a celistvou podstatu eucharistického Tajemství [19], nemohou podle katolické nauky být nazvány "církvemi" ve vlastním smyslu slova [20].

Papež Benedikt XVI. během audience níže podepsaného kard. prefekta Kongregace pro nauku víry, schválil a potvrdil tyto odpovědi, přijaté na řádném zasedání této kongregace, a nařídil je zveřejnit.

Řím, sídlo Kongregace pro nauku víry,
29.června 2007, na slavnost sv. apoštolů Petra a Pavla

William kard. Levada, prefekt
Biskup Angelo Amato, sekretář

Přeložil Milan Glaser

[1] Jan XXIII., *Promluva* z 11.října 1962: "Koncil chce předávat ryzí a celistvou katolickou nauku, bez oslabování či zkreslování" za současné situace je však naší povinností, aby křesťanské učení ve své úplnosti bylo všemi přijímáno s obnoveným, jasným a klidným přijetím. Je nezbytné, aby křesťanský, katolický a apoštolský duch v celém světě učinil krok kupředu, aby tatáž nauka byla rozsáhleji a hlouběji poznána. Je třeba, aby tato jistá a neměnná nauka, které náleží věrná poslušnost, byla rozvinuta a vyložena způsobem, jaký vyžaduje naše doba. Jiná je podstata depositum fidei, nebo pravdy, které jsou obsaženy v naší úctyhodné nauce, a jiný je způsob, jakým jsou hlášány. Nicméně vždy ve stejném významu a smyslu: AAS 54 (1962) 791;792.

[2] Srov. Pavel VI., *Promluva* z 29.září 1963: AAS 55 (1963) 847-852.

[3] Pavel VI., *Promluva* z 21.listopadu 1964: AAS 56 (1964) 1009-1010 (ital.překlad v *L'Osservatore Romano* 22.listopad 1964, 3).

[4] Koncil chtěl vyjádřit identitu Církve Kristovy s katolickou Církví. Nachází se to v diskusích o dekretu *Unitatis redintegratio*. Schéma dekretu bylo navrženo v Aule 23.9.1964 v *Relatio* (Act Syn III/II 296-344). V návrzích, které zaslali biskupové se objevují čtyři texty týkající se první odpovědi.

A) (In Nr.1 Prooemium Schema *Decreti*: Act Syn III/II 296,3-6)

Pag. 5, lin 3-6: *Videtur etiam Ecclesiam catholicam inter Ilias Communiones comprehendí, quod falsum esset.*

R(espondetur): *Hic tantum factum, prout ab omnibus conspicitur, describendum est. Postea clare affirmatur solam Ecclesiam catholicam esse veram Ecclesiam Christi?* (Act Syn III/VII 12).

B) (In Caput I in genere: Act Syn III/II 297-301)

4 *Expressius dicatur unam solam esse veram Ecclesiam Christi; hanc esse Catholicam Apostolicam Romanam; omnes debere inquirere, ut eam cognoscant et ingrediantur ad salutem obtinendam?*

R(espondetur): *In toto textu sufficienter effertur, quod postulatur. Ex altera parte non est tacendum etiam in aliis communitatibus Christiani inveniri veritates revelatas et elementa ecclesialia?* (Act Syn III/VII 15). Srov. také ibidem bod. 5.

C) (In Caput I in genere: Act Syn III/II 296s)

5 *Clarius dicendum esset veram ecclesiam esse solam Ecclesiam catholicam romanam?*

R(espondetur): *Textus supponit doctrinam in constitutione De ecclesia expositam, ut pag. 5, lin. 24-25 affirmatur?* (Act Syn III/VII 15).

Komise, která měla posuzovat pozměňovací návrhy k dekretu *Unitatis redintegratio* vyjádřila zřejmost totožnosti Kristovy Církve s katolickou Církví a její jednotu, a spatřuje založení této nauky v dogmatické konstituci *Lumen gentium*.

D) (In Nr. 2 Schema *Decreti*: Act Syn III/II 297s)

Pag. 6, lin 1-24: *Clarius exprimat unitas Ecclesiae. Non sufficit inculcare, ut in textu fit, unitatem ecclesiae.*

R(espondetur): a) *Ex toto textu clare apparet identificatio Ecclesiae Christi cum Ecclesia catholica, quamvis, ut oportet, efferantur elementa ecclesialia aliarum communitatum?*

Pag. 7, llin.5: *Ecclesia a successoribus Apostolorum cum Petri sukcesore capite gubernata* (cf. *Novum textum* ad pag. 6, lin.33-34) *explicite dicitur "unicus Dei grex" et lin. 13 "una et unica Dei Ecclesia"* (Act Syn II/VII).

Obě citovaná vyjádření jsou z *Unitatis redintegratio* 2,5 a 3,1.

[5] Srov. *Lumen gentium*, 8,1.

[6] Srov. *Unitatis redintegratio*, 3,2; 3,4; 3,5; 4,6.

[7] *Lumen gentium*, 8,2.

[8] Srov. Kongregace pro nauku víry, *Mysterium Ecclesiae*, 1,1; Dekl. *Dominus Jesus*, 16,3; *Notifikace o knize O.Leonarda Boffa*, OFM ?Církev:charisma a moc?.

[9] Srov. Jan Pavel II., encyklika *Ut unum sint*, 11,3.

[10] Srov. *Lumen gentium*, 8,2.

[11] *Lumen gentium*, 8,2.

[12] *Unitatis redintegratio*, 3,4.

[13] *Unitatis redintegratio*, 15,3; srov. Kongr.pro nauku víry, *Communio notio*, 17,2.

[14] *Unitatis redintegratio*, 14,1.

[15] Srov. *Unitatis redintegratio*, 14,1; Jan Pavel II. *Ut unum sint*, 56.

[16] *Unitatis redintegratio*, 15,1.

[17] Srov. Kongr. pro nauku víry, *Communio notio*, 17,3.

[18] Srov. *Ibid.*

[19] *Unitatis redintegratio* 22,3.

[20] Srov. Kongregace pro nauku víry, *Dominus Jesus*, 17,2.

Česká sekce RV

<http://www.radiovaticana.cz>